

ЕКОЛОГІЯ ТА МИ

**«Не варто особливо втішатися нашими
перемогами над природою, оскільки кожна з
таких перемог має, правда, в першу чергу ті
наслідки, на які ми розраховували, але в другу і
третю чергу зовсім інші, непередбачені
наслідки, які дуже часто знищують значення
перших.»
Ф.Енгельс**

Сучасна екологічна ситуація в Україні

Багаторічна енергетично-сировинна спеціалізація, а також низький технологічний рівень промисловості України поставили її в число країн з найбільш високими абсолютними обсягами утворення та накопичення відходів. Обсяг утворення відходів у 1996 році становив 700 - 720 млн. тонн.

Скорочення обсягів виробництва, яке спостерігалось у більшості галузей економіки протягом 1991 - 1996 років, суттєво не позначилося на загальній ситуації щодо утворення відходів.

За станом на 1996 рік загальна маса накопичених на території України відходів у поверхневих сховищах перевищила 25 млрд. тонн, що в розрахунку на 1 кв.км площі становить близько 40 тис. тонн.

Відходи нагромаджуються у вигляді шламосховищ, териконів, відвалів, різних звалищ. Площа земель, зайнята ними, становить близько 160 тис. гектарів.

Внаслідок гіпертрофованого розвитку гірничодобувної промисловості в Україні домінують відходи, що утворюються під час розробки родовищ (до 75 відсотків загального обсягу) та збагачення корисних копалин (відповідно

13 і 14 відсотків). Значну частину цих обсягів становлять відходи хіміко-металургійної переробки сировини.

З урахуванням сучасного технологічного рівня переробки відходів в Україні серед загальної кількості відходів, що утворюються щороку, реальну цінність становлять 410 - 430 млн. тонн. Утилізується лише третина загальної кількості відходів. Це свідчить про значні ресурсні резерви. Проте протягом 1992 - 1996 років спостерігалася стійка тенденція до зниження обсягів використання відходів (щорічно в середньому на 20 відсотків менше порівняно з попереднім роком), яке відбувалося більш високими темпами, ніж скорочення загальних обсягів промислового виробництва.

Існуючий рівень утилізації відходів вторинних ресурсів не впливає на поліпшення стану довкілля. Це пов'язано з тим, що до переробки залучаються в основному великотоннажні гірничопромислові та деякі інші відходи - малотоксичні чи нейтральні (інертні). Тому екологічний ефект переробки відходів є незначним. До категорії високотоксичних належать лише 1 - 2 відсотки всіх промислових відходів, але їх вплив на довкілля дедалі зростає. Однак до цього часу не збудовано жодного спеціалізованого заводу з переробки токсичних промислових відходів, немає належним чином організованої системи збирання, зберігання та видалення токсичних відходів, відсутні техніка та обладнання для переробки відходів будівництва і комунального господарства.

Недостатні норми адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення правил збирання, зберігання, транспортування та використання промислових та інших відходів.

Однобокість екологічної політики виявляється також у недостатньому екологічному контролі за масовим використанням деяких інших відходів (фосфогіпсу, вапняково-сірчанних шлаків тощо). Це - додаткове джерело забруднення природного середовища.

Екологічна ситуація Тернопілля

Місто Тернопіль не знаходиться в небезпечній екологічній зоні, оскільки це одне з небагатьох обласних центрів України, де відсутня хімічна і металургійна галузі промисловості.

Основним джерелом забруднення атмосферного повітря в місті є відпрацьовані газ автотранспорту.

До їх складу входять такі шкідливі речовини, як окис вуглецю, окиси азоту, різні вуглеводні, включаючи і ті, що сприяють виникненню ракових захворювань.

Бензинові двигуни, крім цього, виділяють продукти, що містять з собі свинець, хлор, бром, а дизельні — значну кількість сажі. Шляхом, що веде до зменшення забруднення атмосферного повітря від автотранспорту, є застосування якісного неетилованого бензину, перехід на газове паливо як більш екологічно чисте, будівництво об'їзних доріг, а також винос автотранспортних підприємств за межі міста.

Згідно з генеральним планом забудови міста промислові підприємства переважно сконцентровані в його північному і південному районах, а в центральній частині і нових мікрорайонах розташовані житлові масиви.

Підприємства, що негативно впливають на навколишнє природне середовище і розміщені в житловій зоні, будуть перепрофільовані або винесені за межі селітебної зони згідно міської програми «Екологія». Це такі, як цех меблевого комбінату, ремонтно-монтажний комбінат, «Укрторгтехніка», автобаза зв'язку та інші.

Кожне підприємство, в залежності від шкідливості речовин, що викидаються в атмосферу, має санітарно-захисну зону від 50— до 1000 метрів і більше. Санітарно-захисна зона відводиться під озеленення, дозволяється розміщувати там складські приміщення, гаражі, забороняється будівництво житла. Підприємству дозволяється викидати в атмосферу тільки певну кількість шкідливих речовин при умові, що на границі санітарно-захисної зони буде дотримуватись норматив граничнодопустимої концентрації, тобто такої концентрації, що не шкідлива для здоров'я людини.

ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Рівень викидів шкідливих речовин на Тернопільщині зріс на 30,56% порівняно з 2006 з 2005 роком. Погіршення екологічного стану зумовили підприємства, діяльність яких пов'язана з транспортуванням газу, каже начальник обласного управління охорони навколишнього середовища Орест Сінгалевич. Також негативно впливають на атмосферу підприємства сільськогосподарської та переробної промисловості.

Ріст викидів відбувся через збільшення кількості підприємств малого та середнього бізнесу, – пояснює пан Сінгалевич. – Збільшило викиди Тернопільське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів філії УМГ “Львівтрансгаз” та три цукрові заводи області. У Тернополі ж вагомим чинником забруднення повітря є автотранспорт.

Найбільше викидів спостерігається в години пік на транспортних розв'язках на вулицях Острозького, Живова, Збаразькій, Шептицького, каже пан Сінгалевич. До речі, в Тернополі щільність викидів шкідливих речовин в 10 разів перевищує середню по області. Але за цим показником наше місто все рівно входить у п'ятірку найчистіших обласних центрів.

ТОП-6 найзабрудненіших міст України

I. Кривий ріг. У ньому в 2009 році було 321,6 тис тонн викидів шкідливих речовин, хоча в 2008 році викидів було майже 450 тис тонн.

II. Маріуполь (Донецька область), в якому знаходяться такі металургійні гіганти, як ММК ім. Ілліча і "Азовсталь". У 2009 році в Маріуполі екологію зіпсували 284 тис тонн шкідливих речовин, що майже на 80 тис тонн менше, ніж рік тому.

III. Бурштин (Івано-Франківська область), який у 2009 році викинув 191 тис тонн шкідливих речовин (у 2008 році - 218,3 тис тонн).

IV. Луганськ. У цьому місті минулого року було викинуто в повітря 150,4 тис тонн шкідливих речовин. У 2008 році викидів було усього лише на 25 тисяч тонн більше.

V. Зеленодольськ (Дніпропетровська область), в якому знаходиться Криворізька ТЕС. Там минулого року в атмосферу було викинуто 133,6 тис тонн (у 2008 році - 146 тис тонн).

VI. Курахове з Донецької області розмістилося на шостому місці в рейтингу - викиди в атмосферу в 2009 році тут склали 122 тис тонн (у 2008 році - 133 тис тонн).

ЧИННИКИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ПОГІРШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ:

✘ Знищення тварин

✘ Хімічні речовини

✘ Побутове сміття

✘ Виробування лісів

✘ отрутохімікати

Наслідки їх впливів:

❖ Повені

❖ порушення рівноваги хімічного складу атмосфери

❖ Спричиняють отруєння вихлопними газами

❖ Утворення озонових дір

❖ Кислотні дощі

❖ Онкологічні захворювання

ЕКО-НОВИНКИ

Три премії в галузі бізнес-ідей та екологічних технологій - такий урожай цього винаходу за перший рік його життя. Простий з вигляду продукт нині широко продається. І тому є сенс подумати: чи здатна біло-зелена кнопка врятувати планету від горезвісного глобального потепління або, хоча б, ваш гаманець від зайвих витрат?

Німецький приз Promotional Gift Award, титул Most Innovative Green Product на одній з американських виставок ASI Show і знову-таки Most Innovative Green Product, але вже від Британської асоціації рекламних товарів - такі нагороди в 2008 році отримала скромна "Екокнопка" (ecobutton) від англійської компанії Bright Ideas Global. Досить великий пластиковий кругляш підключається до комп'ютера через USB-порт. Далі від вас потрібно тільки згадувати про цю кнопку, коли ви відходите від свого PC.

Працює цей пристрій просто: ідучи навіть на хвилину-другу (попити чаю, відповісти на телефонний дзвінок), користувач натискає цю кнопку, і комп'ютер відразу переходить в економний режим. Та не простий, а такий, який не можна викликати через звичайне

меню. У цьому режимі від живлення відключаються фактично всі компоненти системного блоку, крім оперативної пам'яті, як кажуть британці. Після повернення потрібно лише натиснути будь-яку кнопку на клавіатурі, щоб РС миттєво повернувся в звичайний стан і ви могли продовжити роботу.

До речі, навіть режим Stand-by побутової техніки (телевізорів, зокрема) тринькає прірву енергії в глобальному масштабі. Нехай один прилад споживає "уві сні" лічені копійки, мільйони таких майже вимкнених "ящиків" вимагають вже цілих електростанцій. А люди нерідко вважають за краще вимикати телевізор з пульта, ніж підійти до самого приймача і відключити його зовсім. Але з комп'ютерами ситуація ще гірша. Тому ідея зі спеціальною кнопкою заслуговує на розгляд.

Як багато можна заощадити таким способом? Це залежить від споживання комп'ютером електрики в робочому режимі. Можна сказати, що начиння системного блоку споживає у ватах відповідно: процесор - 20-110, відеокарта - 5-35, материнська плата - 15-25, жорсткий диск - 10-25, оперативна пам'ять 2-40. Якщо додати на інші компоненти ват десь 30-50, вийде, що блок РС висмоктує з розетки від 80 до 290 Вт. Додамо сюди ще 30 Вт на 17-дюймовий монітор... Немало, якщо врахувати, що у багатьох комп'ютери працюють чи не цілодобово.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://eco.com.ua/content/suchasna-ekologichna-situatsiya-v-ukraini>
2. <http://www.eco-live.com.ua/content/blogs/zelena-knopka-dlya-poryatunku-planeti>
3. <http://www.ecocentr.narod.ru/publikation/ecolsituati on/index.html>
4. <http://20minut.ua/>
5. <http://news.volyninfo.com/prugodu-kriminal/11946-top-10-nayzabrudnenishih-mist-ukrayini.html>